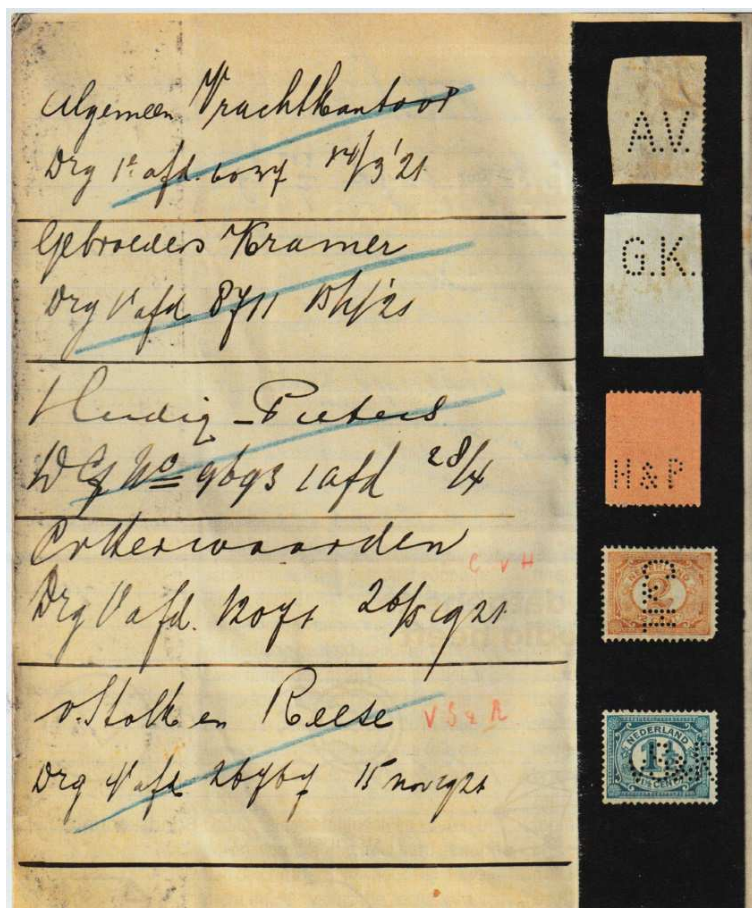
Postzegelplakmachines en hun perfins(in Nederland)

Door: Henk Hospers.

In het begin van de vorige eeuw hadden bedrijven die veel post verzonden, twee problemen. Ten eerste misten bedrijven geregeld postzegels uit hun postzegelkas, het tweede probleem was dat het handmatig opplakken van postzegels veel tijd vergde. Er werd naarstig gezocht naar oplossingen.

Het eerste probleem: in die tijd hadden postzegels in het gewone leven een andere "waarde" dan nu. Nu kennen we bijvoorbeeld de nominale waarde, cataloguswaarde en een handelswaarde. In de vroege jaren van de vorige eeuw waren postzegels bijna een betaalmiddel. In die tijd kon men ongebruikte postzegels nog "terugbrengen" naar het postkantoor.

1. Een pagina van het schrift van het postkantoor te Rotterdam waarin de goedgekeurde ontwerpen van de perfins werden "gedeponeerd", tevens de naam van de aanvrager en het nummer en datum van de toestemming van de directeur generaal. De vierde van boven C.v.H. van C. van Herwaarden, Korte Hoogstraat 23a. Toestemming gegeven door de directeur-generaal op 26/5 1921 met nummer 12071.

Perfins

Tegen deze diefstal werd door bedrijven de oplossing gevonden door de zegels te voorzien van een eigen firmaperforatie/perfin, hierna waren de zegels niet meer inwisselbaar en was ook het privé gebruik van "postzegels van de zaak" zichtbaar. Veelal gebruikte een bedrijf de eigen initialen als perfin, soms een symbool. Om perfins aan te mogen brengen diende men toestemming te vragen. Dienstorder 457 luidt: "*Zij, die gebruik wenschen te maken van frankeerzegels, welke door middel van perforatie (doorboring) zijn voorzien van een naamcijfer of ander merkteken, behooren vooraf een ontwerp van het perforatiemerk of het geperforeerde zegel zelf, in duplo, ter goedkeuring aan den directeur-generaal in te zenden. Een dezer merken of zegels zal worden gedeponeerd ten kantore op de plaats waar zij, die daarvan gebruik maken, gevestigd zijn*".

Dit "gedeponeerd ten kantore" betekende dat één van de in duplo aangeleverde perfins in een hiervoor aangelegd schrift geplakt werd. Naast de perfin werd de gebruiker genoteerd en het nummer en de datum van de toestemming van de directeur-generaal. Het schrift van het postkantoor te Rotterdam is bewaard gebleven. Hierin zijn de verleende toestemmingen opgenomen vanaf 1903, als eerste H.E. IJsendijk Jr., tot 16.1.1946 van NV van Wijngaarden en Co.**(Afb. 1)**Zie voor de volledige lijst het hoofdstuk "De Rotterdamsche Lijst".

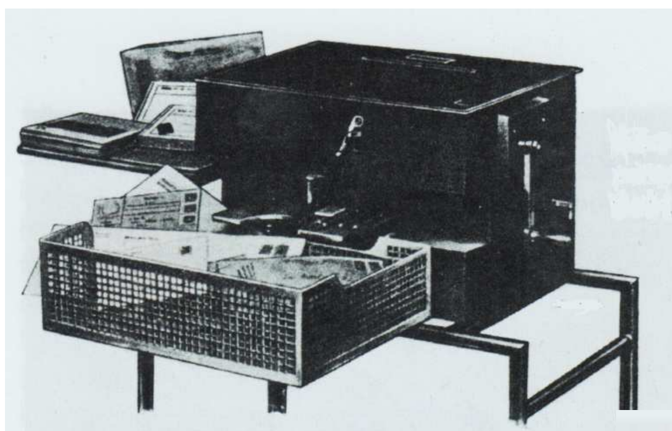
2. Een aantal zegels met perfinC.v.H. (zie ook afbeelding 1) in allerlei standen aangebracht.

Perfins zijn zelden mooi rechtstaand aangebracht, meestal iets scheef, kopstaand, in spiegelbeeld, enz. **(Afb. 2).** Dit komt omdat de perfins werden aangebracht in een één of meerdere keren gevouwen vel postzegels. Soms werden meerdere vellen op elkaar gelegd, gevouwen, en dan van een perfin voorzien.

Het tweede probleem, het veel tijd vergende opplakken van postzegels, werd opgelost door de aanschaf van een postzegelplakmachine. Postzegels werden al aangemaakt in rollen, voor gebruik in postzegelautomaten. Deze rollen konden ook in de postzegelplakmachines gebruikt worden, zo kregen rollen postzegels ineens een tweede gebruiksmogelijkheid.

Poko

De bekendste postzegelplakmachine is de Poko postzegelplakmachine. **(Afb. 3)**
De eerste advertentie voor deze machine stamt uit 1911. De machine werd gepromoot door de snelheid van het verwerken van poststukken te benadrukken, 2.500-3.000 per uur, (in latere advertenties is dit verlaagd naar 1.000 per uur) maar ook voor het oplossen van de diefstal van postzegels, want er werd tegelijk met het opplakken van een zegel een perfin in hetzegel aangebracht. Op een telwerk kon men het verbruik van de opgeplakte zegels aflezen.

De machine werd dan ook gepromoot als “Porto-Kontroll-und Brief-Frankiermaschine POKO”. In tegenstelling tot de met de hand aangebrachte perfins, staan de perfins uit de Poko-machine altijd mooi recht. **(Afb.4).** In het eerder genoemde Rotterdamse schrift is op 15 juli 1911 goedkeuring verleend aan het bedrijf Jos de Poorter (perfinJdP), waarschijnlijk is dit de eerste Nederlandse gebruiker van een Poko-machine.

3. Een Poko-postzegelplakmachine.

4. De perfins van een Poko-machine staan keurig recht.

De Poko-machine werkte als volgt: De te frankeren poststukken werden op de tafel links gelegd. De kruk rechts aan het apparaat diende 2 x volledig rondgedraaid te worden. Bij de ene omwenteling werd het zegel getransporteerd, bij de andere bevochtigd, geperforeerd, afgesneden en opgeplakt, waarna de brief door een mechanisme in het mandje geworpen werd. In de in Nederland verkochte machines konden 5 of 7 rollen zegels geplaatst worden, ze werden meestal gevuld met de waarden van de op dat moment meest gebruikte tarieven. Door een horizontale stang te verschuiven kon de waarde die gewenst was, ingesteld worden. Je zou kunnen concluderen dat alle zegels op poststukken die door een Poko-machine gefrankeerd waren, te herkennen zijn aan de kenmerkende rechte perfin, mede omdat het lettertype bijna altijd gelijk was. In heel veel gevallen klopt dit, echter er zijn uitzonderingen.

Uitzonderingen

a. De afstand tussen de perforatie-eenheid en het snijmes om de zegels van een rol te snijden was 6 zegels groot. Dit betekent dat de eerste 6 zegels van een rol niet van een perfin konden worden voorzien. Brieven met zegels zonder perfin, kunnen daarom bestaan van elke Poko-gebruiker. De kenner weet deze brieven direct te onderscheiden omdat hij de bedrijven kent die een Poko-machine gehad hebben. **(Afb. 5+6)**

b. Soms ging een perforatie-eenheid in de machine stuk en is deze niet vervangen. Dit betekent dat de zegels uit de Poko-machine niet meer van een perfin werden voorzien **(Afb 7)**.

De perforatie-eenheid van de Poko-machine van Handel-Maatschappij H. Albert de Bary&Co. (DEB) ging stuk en werd niet vervangen. Wel zichtbaar is de kenmerkende afsnijding aan de boven- en onderzijde van het zegel, waarbij in het voorbeeld aan de onderzijde ook nog een deel van de las zichtbaar is. Om de 20 zegels op een rol zat een las (deel velrand) waarmee de verticale stroken van 20 zegels, uit vellen van 200, aan elkaar werden geplakt.

5. Een brief van G. de Vries & Zonen met perfin G V Z. De Vries correspondeerde blijkbaar veel met de Twentsche bank, en had hiervoor voorgedrukte enveloppen in gebruik.

6. Nog een brief van De Vries. Duidelijk is te zien dat beide zegels van de rol gesneden zijn, maar ze hebben geen perfin. Het betreft twee van de eerste zes zegels van een rol. De rol moest nog goed ingesteld worden, het zegel links is niet goed afgesneden.

7. Een brief van Handel-Maatschappij H. Albert de Bary& Co, normaal voorzien van een perfin DEB. Het perforatieblokje ging stuk en werd niet vervangen. Aan de onderzijde van het zegel is een las aanwezig.

De volgende bedrijven hebben het defecte geraakte perforatieblokje van hun Poko-machine niet vervangen:

Bedrijf	*Perfin.*
Koninklijke Handelsmaatschappij Boeke &Huidekoper, Haarlem	B&H
Handel-maatschappij H. Albert de Bary& Co, Amsterdam, **Afb. 7**	DEB
Marathon Staalmaatschappij N.V., Rotterdam	E
Holland-Amerika Lijn, Rotterdam, **Afb. 8**.	HAL
De Nederlandsche Handelsassociatie, Boompjes 29, R’dam **Afb. 10**	NH
Nederlandsch Indische Handelsbank N.V., ’s-Gravenhage	NIH
Ongevallen Verzekering Mij Fatum. ’s-Gravenhage, **Afb. 9**	OVF

8. Een briefkaart van de Holland-Amerika Lijn. De kaart is met de rechterzijde tegen de Poko-machine gelegd. De boven- en onderzijde van het zegel zijn duidelijk afgesneden.

9. Een brief van de Ongevallen Verzekering Mij Fatum te 's-Gravenhage, normaal voorzien van zegels met perfin OVF. Het merendeel van de brieven met zegels uit de Poko-machine van Fatum komt voor op antwoordenveloppen gericht aan hen zelf of op door Fatum voorgefrankeerde enveloppen van Wijs Muller & Co te Amsterdam.

10. En brief van De Nederlandsche Handelsassociatie gevestigd op Boompjes 29, Rotterdam.

De perfins HAL en OVF komen alleen voor in de zg. voorlopers (zoals Vürtheim- en bontkraagzegels), niet meer in de roltandingzegels.

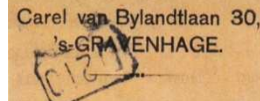
c. Er is een klein aantal gebruikers geweest dat wel een Poko-machine in gebruik had, maar nooit een perforatie-eenheid voor hun machine heeft aangeschaft. Deze bedrijven zijn uitsluitend te herkennen aan de afgesneden zegels op hun poststukken.

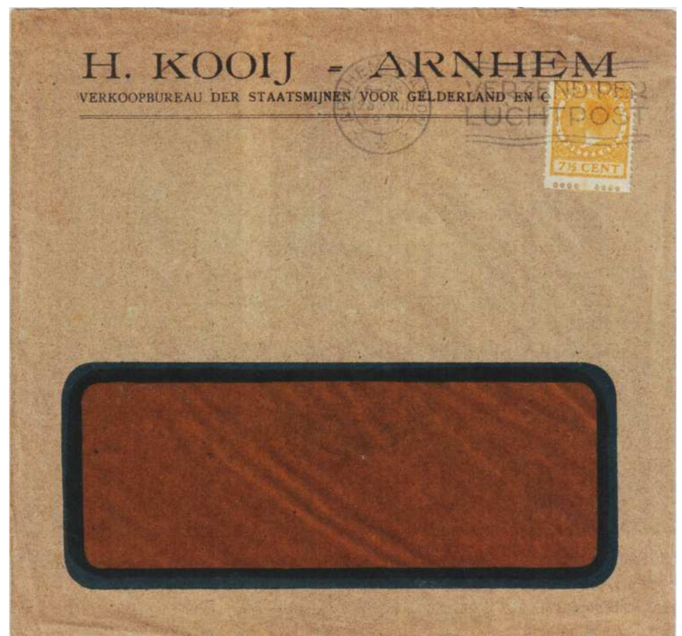
Het betreffen:

- Bataafse Petroleum Mij., Carel van Bylandtlaan 30, 's-Gravenhage, **Afb. 11**.
- Buisman, Gratema& Co, Zwolle.
- H. Kooij, Arnhem, **Afb. 12**.
- Notaris Mr. S.K.D.M. van Lier, Laan Copes van Cattenburch 46, 's-Gravenhage, **Afb. 13** *.
- Lindetevis-Stokvis, Amsterdam, **Afb. 14**. Ook Ned.Ind.Mij tot voortzetting der zaken hiervan.
- Metanas, Boompjes 29, Rotterdam, **Afb. 15**, zie ook **Afb. 9**. **
- Nederlandsche Linoleum Fabriek, Krommenie, **Afb. 16**.
- Transcontinentale Festonmaatschappij, **Afb. 17** ***.
- Jacoba Maria Wortelboer, Oude Pekela, **Afb. 18**.

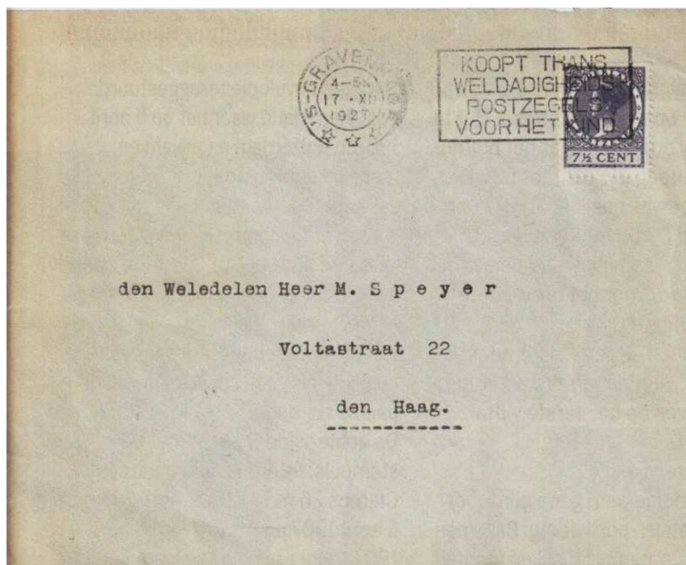
11. Een brief van de Bataafsche Petroleum Maatschappij, Carel van Bylandtlaan 30, ’s-Gravenhage met een mooi versneden 7½ cent roltanding zonder watermerk.

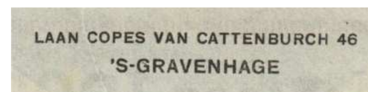

12. Een brief van H. Kooij, het verkoopbureau der staatsmijnen voor Gelderland en omstreken. De 7½ cent mooi versneden. Op de achterzijde een mooie reclame: “Uitbreiding der Staatsmijnen in Limburg en opvoeren der productie is lands belang”.

13. Een brief van Notaris Mr. S.K.D.M. van Lier, Laan Copes van Cattenburch 46, ’s-Gravenhage. Veel notarissen lieten hun naam als afzender niet opnemen, alleen het adres.

14. Een briefkaart van Lindetevis-Stokvis te Amsterdam met een 5 cent roltanding zonder watermerk. Op alle mij bekende kaarten van dit bedrijf zijn de adressen zwart gemaakt. Veelal zijn ook gaten van een perforator aanwezig.

* De echtgenote van notaris van Lier, mevrouw S.L.C. van Lier - Enthoven, was een zeer bekend figuur. Ze had toentertijd al een eigen telefoonnummer. Ze vervulde vele charitatieve functies en werd onderscheiden met de benoeming tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Ze zal veel gecorrespondeerd hebben waarbij de kans groot is dat voor de frankering hiervan roltandingzegels zijn gebruikt en wellicht zelfs daarbij de Poko-machine van haar man.

** Wat is er naast deze bijzondere frankering nog meer aan deze brief te ontdekken? Het afzenderadres, want als u naar afbeelding 9 kijkt, ziet u hetzelfde adres. Waarschijnlijk hebben beide bedrijven dezelfde Poko-machine gebruikt!

*** Er is een sterk vermoeden dat de Transcontinentale Festonmaatschappij dezelfde Poko-machine gebruikt heeft als de eveneens Amsterdamse firma H. Albert de Bary. Helaas heb ik het bewijs hiervoor (nog) niet kunnen vinden.

15. Een superbrief van het derde gewicht, gezonden naar Duitsland, tarief 35 cent. Voldaan door 2 x 10 en 2 x 7½ cent uit de Poko-machine van Metanas, Boompjes 29 te Rotterdam.

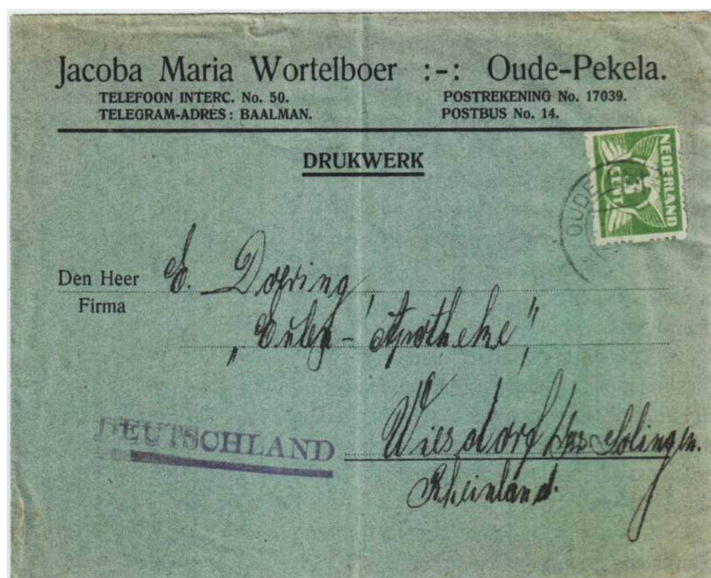

16. Een brief van de Nederlandsche Linoleum Fabriek te Krommenie met een mooi versneden 7½ cent roltanding met watermerk.

17. Een brief van de Transcontinentale Festonmaatschappij voorzien van een zg. voorloper, een 20 cent uit de cijferserie. Het zegel is keurig verticaal geplakt, want zo kwam het zegel van een roluit de machine.

TRANSCONTINENTALE
FESTONMAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM

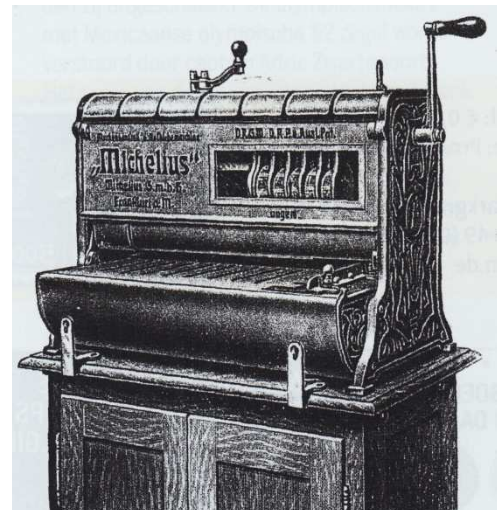

18. Ook Wortelboer uit Oude-Pekela had een Poko-machine.

Michelius

Een andere postzegelplakmachine die in Nederland is gebruikt is de Michelius. **(Afb. 19)**Er is zowel in Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland, Frankrijk als Nederland patent op het apparaat aangevraagd. In Duitsland zijn er meer dan 600 gebruikers geweest, in Nederland zijn tot nu toe 9 gebruikers bekend, in Zwitserland 8. Uit Oostenrijk en Frankrijk zijn nog geen gebruikers gevonden.Het apparaat blijkt meerdere keren gewijzigd te zijn, gezien het aantal patenten dat hiervoor werd aangevraagd. Ook in deze postzegelplakmachine kunnen meerdere rollen zegels worden opgenomen, kan door een knop de juiste rol gekozen worden en zijn er tellers aanwezig. In tegenstelling tot de Poko-machine bevat de Michelius geen afsnijmes, maar worden de zegels min of meer van de rol gescheurd/afgetrokken door een “Abreitzer”. Dit betekent dat de onder- en bovenzijde van de zegels niet scherp afgesneden zijn, wat bij de Poko-machine wel het geval is. Vanaf 1911 kon een perforatie-eenheid aangebracht worden. Vanaf 1912 kon de machine meerdere perforatie-eenheden bevatten. Dit is de oorzaak van het feit dat twee “dezelfde” perfins onderling kleine verschillen kunnen vertonen.Heel bijzonder is dat er de mogelijkheid was om een knop in een bepaalde stand te zetten, waardoor de “Abreitzer” buiten werking gezet kon worden en zodoende paren of strippen zegels geproduceerd konden worden. De rollen die gebruikt werden waren op verzoek van Michelius door PTT nog een keer extra omgerold, anders zouden kopstaande perforaties ontstaan. Blijkbaar is hier later van afgeweken, wellicht deed PTT dit niet meer, want de meeste bekende perfins staan kopstaand. **(Afb. 20)**

19. De Michelius postzegelplakmachine

20. Twee perfinsGvU van Gebr. Van Uden te Rotterdam, de eerste rechtstaand, de tweede kopstaand, afhankelijk van het feit of PTT de rollen nog een keer omgerold had.

De grootse verschillen met een zegel uit een Poko-machine zijn:

- Geen scherp afgesneden boven- en onderzijde van de zegels, ze zijn min of meer gekloofd of gescheurd.
- De perfin staat lager in de zegels.
- Kleinere letters en de diameter van de gaatjes is kleiner.
- Er kunnen paren of strippen voorkomen.
- Vaak treft men twee extra gaatjes in de zegels aan, veroorzaakt door het transportmechanisme van de machine.

De volgende bedrijven in Nederland hebben een Michelius machine gebruikt, die tevens een perfin aanbracht:

Perfin	*Gebruiker*	*Bekend aantal verschillende zegels*
AB	Onbekend	1
AJ	Anton Jurgens, Oss	1
GvU	Gebr. Van Uden, R’dam	5 **(Afb. 20)**
H&P	Hudig& Pieters, R’dam	1
H&V	Onbekend	2
KS	Onbekend, R’dam	1
SHV	Onbekend, Utrecht	3
Anker	Onbekend	1
Kruis	Onbekend, R’dam	4

Hieruit blijkt de zeldzaamheid van deze perfins, in totaal komt de perfin slechts in 19 verschillende zegels voor. Er is slechts één brief bekend met een perfin van een Michelius.

21. De Monopolpostzegelplakmachine

Monopol

Een heel andere postzegelplakmachine is de Monopol, afb.21. Een eenvoudig apparaat dat op een numerator lijkt. In het apparaat kan slechts één rol zegels geplaatst worden. Voor elke te gebruiken waarde moest een apparaat aangeschaft worden. Het apparaat bracht geen perfin in de zegels aan. De werkwijze is eenvoudig. Men plaatste het apparaat op een brief en drukte vervolgens stevig op de knop bovenaan. Door een mechanisme werd de rol zegels doorschoven en het eerste zegel afgesneden en opgeplakt. Brieven met zegels uit een Monopol zijn te herkennen aan de vaak schuin afgesneden korte zijden van de zegels. Bij nauwkeurige bestudering blijkt vaak naast het zegel nog een afdruk van het afsnijmesje zichtbaar op de brief.

De volgende bedrijven hebben een Monopol-machine gebruikt.
- J.L.TH. Groneman W.I., Hengelo, **Afb. 22**.
- W. Hoogenstraaten& Co, Conserven, Alkmaar, **Afb. 23**.
- De Meteoor, De Steeg, **Afb. 24**.
- N.V. Aardappelmeelfabriek “Onder Ons”, de Krim, **Afb. 25**.
- F.J. Saris & zoon, Rotterdam, **Afb. 26**.
- Firma Slot, Frans &Co., Noord-Scharwoude, **Afb. 27**.
- Veenman & Zonen, Wageningen, **Afb. 28**.
- H.J. Vettewinkel, Amsterdam, **Afb. 29**.
- Firma Vroegop, Noordscharwoude, **Afb. 30**.

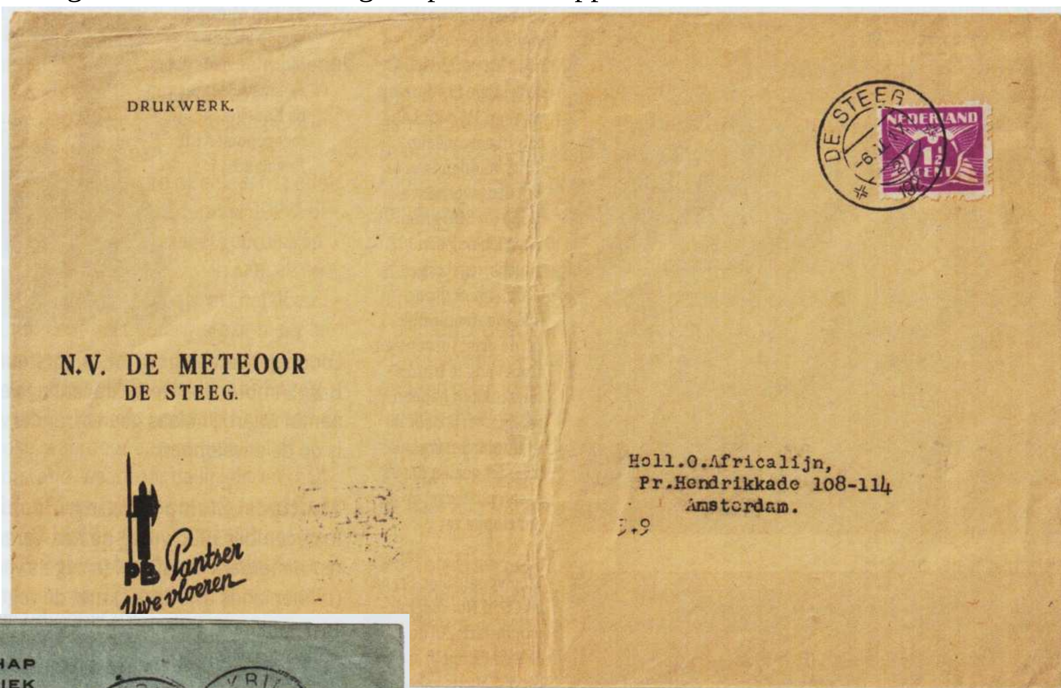
22. Een binnenlandse drukwerkenveloppe met een versneden 2 cent roltanding met watermerk van J.L. TH. Groneman te Hengelo.

23. Een kleine enveloppe van W. Hoogenstraaten& Co, Conserven, Alkmaar. De adressering is min of meer geautomatiseerd aangebracht.

Wat opvalt is dat veel van de poststukken

drukwerken zijn. Dit soort poststukken werd natuurlijk in behoorlijke aantallen verzonden, geen wonder dat men hiervoor een postzegelplakmachine aanschafte.
Verder heb ik nog een aantal poststukken met zegels afkomstig uit een Monopol-apparaat, ook steeds drukwerkenveloppen met 1½ cent gefrankeerd maar met bijzonder afzenders als: Lid van den Chr. Vrouwenbond te Goes, Ledenlijst Vereeniging tot Ondersteuning van Burg. Ambtenaren te ’s Gravenhage en een aantal waarbij helaas geen afzender aanwezig is op de enveloppen.

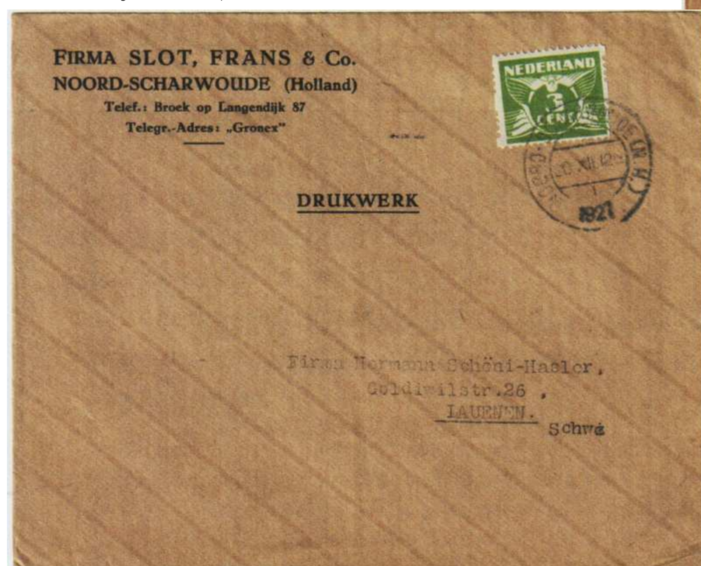
24. Een 1½ cent met vierzijdige roltanding op een brief van N.V. de Meteoor in De Steeg.

25. Een brief van het derde gewicht (40-250 gram) met een tarief van 15 cent, voldaan met twee vierzijdig getande roltandingzegels van 7½ cent.

26. Een drukwerkenveloppe (de bruine kleur moest dit duidelijk maken) van F.J. Saris & Zoon, voldaan met en 1½ cent vierzijdige roltanding.

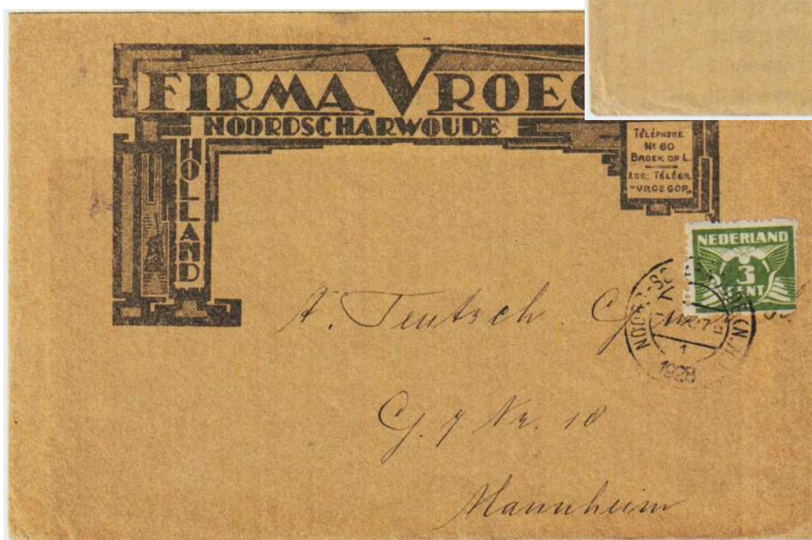
27. Firma Slot, Frans en Co deed zaken in het buitenland. Hier een drukwerkenveloppe met een 3 cent tweezijdige roltanding, het geldende tarief voor een drukwerk naar het buitenland.

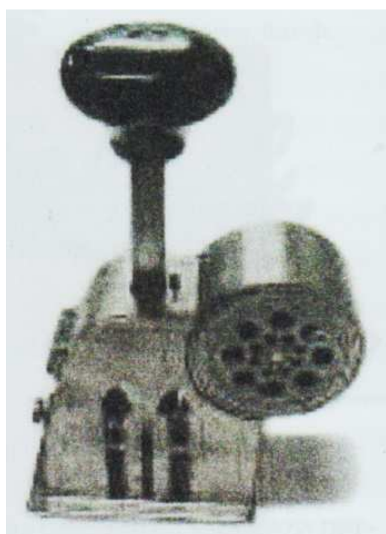
28. Een drukwerkenveloppe van Veenman & zonen te Wageningen.

29. Weer een drukwerkenveloppe, nu van H.J. Vettewinkel. De enveloppe is voorzien van een 1½ cent Lebeau in gewone tanding, voldoende voor een drukwerkenveloppe tot 500 gram. Waarom nog een tweede zegels is geplakt is niet duidelijk. Waarschijnlijk zal de brief tussen een stapel nog te frankeren stukken hebben gelegen en is door de snelheid van frankeren niet gezien dat er al een postzegel op de enveloppe zat.

30. Evenals Slot, Frans en Co in Noordscharwoude (afb.26) deed ook Firma Vroegop uit die plaats zaken met het buitenland. Hier een (bruine) drukwerkenveloppe met een 3 cent vierzijdige roltanding.

Multipost Stamp affixing Machine

In december 1926 vroeg de Kas-Vereeniging te Amsterdam om 10 rollen zegels van 10 cent (binnenlands brieftarief) met de zegels naast elkaar, dus horizontale rollen. Een medewerker had uit Engeland een (goedkope) Multipost Stamp affixing Machine meegenomen. **(Afb 31)** Dit apparaat kon uitsluitend postzegelrollen verwerken die in de breedterichting waren opgerold. Omdat dit apparaat veel goedkoper was dan een Poko-machine, dacht PTT dat hier wel eens veel van verkocht konden gaan worden.

31. Een Multipost Stamp affixing Machine zoals door een medewerker van de Kas-Vereeniging meegenomen uit Engeland.

De zegels met tweezijdige roltanding werden al een aantal jaren verkocht op de rol. Om nu ook horizontale rollen te kunnen maken werd besloten ook de zijkanten van de zegels van roltanding te voorzien, zodoende ontstond de vierzijdige roltanding. Men kon nu uit de postzegelvellen zowel verticaal als horizontaal opgerolde rollen vervaardigen. Omdat het binnenlands brieftarief per 1 juli 1927 verlaagd was (dat kunnen we ons tegenwoordig niet meer voorstellen) van 10 naar 7½ cent leverde PTT geen zegels van 10 maar van 7½ cent. De eerste rollen geleverde zegels bleken de drie-gaatsroltanding te hebben.
Bij de Kas-Vereeniging werd direct na het afleveren van de rollen (op 10 december 1927) begonnen met frankeren, een zegel met deze eerste dag van gebruik ziet u in afbeelding 32. In het beging ging dit prima, echter al snel deed zich een probleem voor. Naarmate er meer zegels werden geplakt, begon de machine de zegels slechter af te snijden. Wat bleek? Engelse postzegels bleken iets smaller te zijn dan de Nederlandse, waardoor een verloop in het afsnijden ontstond, waardoor de linker- en rechterzijde van de zegels korter of langer werd. **(Afb. 32)**

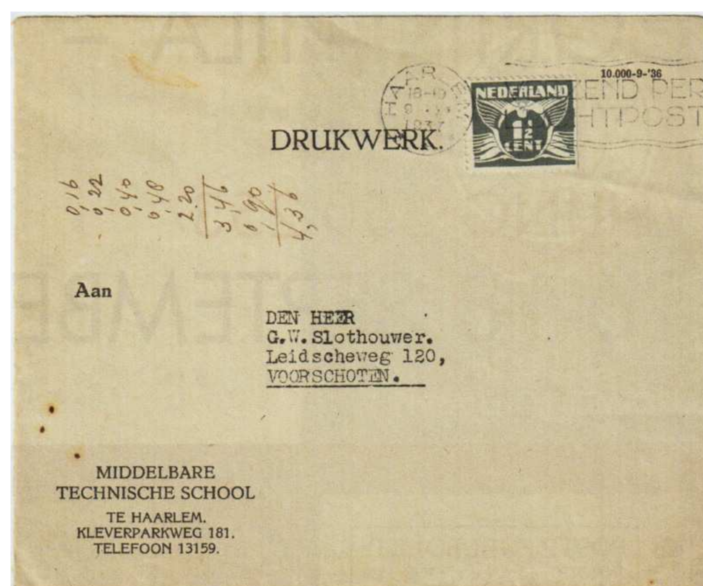

32. Een 3-gaats roltanding met eerstedagstempel! Op 10 december 1927 begon de Kas-Vereeniging met het frankeren met deze zegels.

Het bleek niet mogelijk het apparaat aan te passen en daarom besloot de Kas-Vereeniging op 22 december te stoppen met het gebruik van de machine. Van 22 december 1927 tot 3 januari 1928 heeft men zegels met de hand van de rol gescheurd en opgeplakt. Een brief van de Kas-Vereeniging, verzonden op 30 december 1927, voorzien van een met de hand gescheurd zegel ziet u in **Afb. 33**.

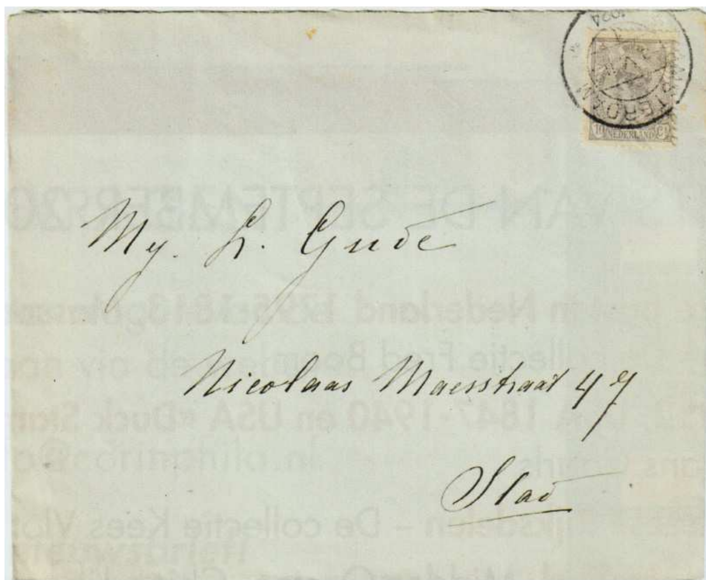
33. Een mooie brief van de Kas-Vereeniging , verzonden op 30 december1927, voorzien van een met de hand gescheurd zegel, zoals tussen 22 december 1927 en 3 januari 1928 gebruikelijk was.

34. Een enveloppe, ook weer drukwerk, van de Middelbare Technische School te Haarlem. Helaas is niet duidelijk van welk apparaat dit zegel afkomstig is.

Andere postzegelplakmachines

Het is vrijwel zeker dat er nog andere merken postzegelplakmachines in Nederland gebruikt zijn. Ruud Hammink vermeldt nog dat de firma The Postamper Company of America te Amsterdam al in 1916 een verzoek aan PTT richtte voor het leveren van rollen met zegels in de breedte. Ook noemt hij een Simplex, die rollen nodig had met ongeperforeerde korte zijden van de zegels.
Regelmatig kom ik zegels tegen die gezien hun afgesneden perforatie van/uit een apparaat/machine moeten komen. Als voorbeeld een enveloppe van de Middelbare Technische School te Haarlem.**(Afb 34)**Helaas is niet duidelijk van welk apparaat dit zegel afkomstig is.

35. Een brief van een afzender die woonde Talmastraat 33 te Amsterdam. Het zegel heeft aan de onderzijde een las, zodoende afkomstig van een rol. Maar welke postzegelplakmachine is er gebruikt?

Een ander bijzonder geval is de brief in **Afb. 35**. Het zegel heeft aan de onderzijde een las en is dus afkomstig van een rol. Ook hier is de vraag uit welk apparaat dit zegel afkomstig is. De korte zijden zijn niet echt gesneden, wellicht was het een Michelius. De afzender is Talmastraat 33 te Amsterdam. Hier blijkt een administratiekantoor gevestigd te zijn geweest van het Algemeen Christelijk Dagblad “De Amsterdammer” en het secretariaat van de Amsterdamse afdeling van Christelijke vakbonden. Uit krantenartikelen uit 1922 blijkt er een tekort is van 600.000,-, een niet gering bedrag in die tijd. Zowel de administrateur als de accountant hadden geen idee hoe dit tekort was ontstaan. In het artikel wordt opgeroepen voor een bijeenkomst met als doel de oprichting van een “Comité van actie tot verhaal van het tekort op de daarvoor verantwoordelijke personen”.

Roltandingzegels

Roltandingzegels op poststukken zijn meestal afkomstig van filatelisten of postzegelhandelaren. Op zakelijke correspondentie zijn ze schaars. De meest voorkomende zijn dan van een Poko perforatie voorzien. In dit artikel kunt u nog een aantal andere opties zien.
Enkele bedrijven frankeerden met roltandingzegels die men zelf uit een vel scheurde. Ook zijn er bedrijven geweest die een rol postzegels kochten en de zegels hier handmatig af scheurden, dit was natuurlijk eenvoudiger dan een zegel uit een vel scheuren.

Dit artikel is mede tot stand gekomen door de hulp van Monique Erkelens, Nico van der Lee, Fons Simons en Jan Vellekoop.

Geraadpleegde literatuur

- De geschiedenis van de Poko postzegelplakmachine door Ir. Ruud J. Hammink.
- De Michelius postzegelplakmachine en barfrankierungsmaschine door Ir. Ruud J. Hammink.
- Catalogus van de perfins van Nederland en OR door Jan L. Verhoeven en Nico van der Lee.
- De 3-gaats roltanding: exclusief en onderbelicht, in Filatelie van mei 2009 pag. 354-360, door H.T. Hospers.

Henk Hospers.